

Sak 2 til Utviklingsfondets årsmøte

Årsregnskap med balanse og noter per 31.12.2021 og styrets beretning for 2021

Dato:	28. juni 2022
Saksansvarlig:	Utviklingsfondets styre
Saksbehandler:	Jan Thomas Odegard
Type sak:	Vedtakssak

Forslag til vedtak: *Årsregnskap med balanse, noter og aktivitetsregnskap per 31.12.2021, samt styrets beretning 2021, godkjennes av årsmøtet som lagt fram av styret.*

Bakgrunn for saken:

Styrets skal fremme for årsmøtet årsregnskap 2021 og styrets beretning. Årsregnskapet presenteres som eget vedlegg.

Utviklingsfondets formelle regnskap med balanse, aktivitetsregnskap og noter per Ubrukte midler i programlandene er økt noe sammenlignet med fjoråret fra ca. 14,7 millioner til 20,8 millioner. Hovedårsaken er ubrukte midler i Etiopia på grunn av utfordringer med implementering av prosjekter der som følge av krigen. Forsinkelser i inngåelse av kontrakter med donor, reduserte tiden tilgjengelig for implementering. Resultatet er omtrent på budsjett (NOK -142.852 mot NOK 0 budsjett). Det er bedre enn forventet, men forutsatt Norads endelige godkjenning delt finansiell risiko på grunn av lavere implementering og administrasjonstilskudd i 2021.

Årsregnskapet hovedtrekk var:

- Programvirksomheten ble på 23% under budsjett (104 mill. vs 134 mill. budsjett)
- Administrative kostnader var 13% under budsjett
- Markedsinntekter var 5% under budsjett.

**Styret i Utviklingsfondets
beretning 2021**

Styrets beretning 2021

Etter Utviklingsfondets årsmøte 24. juni 2021 har styret bestått av:

Styreleder: Dag Hareide. Styremedlemmer: Idunn Myklebust (nestleder fram til 31.12.21 da hun gikk ut av styret), Kjersti Aass (nestleder fra 1. januar 2022), Stein Bie, Lars Fredrik Stuve, Evelyn Gulbrandsen Hoen (styremedlem fra 1.1.22, tidligere varamedlem), Siri O. Kvalø (ansattvalgte styremedlem fram til 31.10.21), Jacob Walla (ansattvalgte styremedlem fra 1.11.21), Julie Rødje, leder i Spire fram til 24.5.22, mens ny leder Elise Åsnes overtok etter det. Varamedlem: Udaya Sekhar Nagothu.

Virksomhetens art:

Utviklingsfondet er en uavhengig miljø- og utviklingsorganisasjon som jobber for å bekjempe sult, fattigdom og urett i utviklingsland. Utviklingsfondets støtte når hvert år ut til over én million fattige mennesker på landsbygda i Afrika, Asia og Mellom-Amerika gjennom vårt arbeid med å styrke matsikkerhet, motstandskraft mot klimaendringer og bekjempe sosial og økonomisk marginalisering. Utviklingsfondets prosjektland er Etiopia, Somalia, Malawi, Mosambik, Nepal og Guatemala.

Utviklingsfondet har særlig kompetanse på å støtte småbrukere og lokalsamfunn på landsbygda med å tilpasse matproduksjonen og forvaltningen av lokale naturressurser til klimaendringene. En sentral metode er å støtte lokalsamfunn i å analysere sin sårbarhet for klimaendringer, legge planer og iverksette tiltak for å motvirke effektene av disse endringene. En annen kompetanse er å styrke mangfoldet i den lokale matproduksjonen gjennom blant annet etablering av frøbanker. Det er også sentralt å bedre fattige bønders levekår ved å øke matproduksjonen på en bærekraftig måte, styrke deres inntekter og bedre deres generelle levekår. For å oppnå dette støttes småbøndernes mulighet til å organisere seg bedre, øke og trygge markedsadgangen for deres produkter og deres adgang til nok og næringsrik mat.

I Norge arbeider vi for å skape økt interesse og engasjement for miljø- og utviklingsspørsmål, særlig med tanke på småskala landbruk, matsikkerhet, klimaendringer og biologisk mangfold. Utviklingsfondet ble stiftet som egen organisasjon i 1978 og er en av få organisasjoner i Norge som kombinerer utvikling, klima, biologisk mangfold og påvirkingsarbeid i bistandsarbeidet. Virksomheten finansieres av midler hovedsakelig fra offentlige og private givere i Norge, men har også noe støtte fra utenlandske givere. I tillegg til kontoret i Mariboegate i Oslo, har Utviklingsfondet landkontorer i Addis Abeba, Etiopia, i Lilongwe, Malawi og i Hargeisa, Somalia. I 2021 hadde organisasjonen omtrent 50 ansatte, hvorav 16 var i Oslo.

Aktivitetene i 2021

Risikobildet for gjennomføring av aktivitetene i 2021 var fortsatt noe preget av koronapandemien og de restriksjoner som fulgte av smittesituasjonen. Dette gjaldt både i Norge, ved våre landkontorer i Etiopia, Somalia og Malawi og øvrige programland. Dette påvirket virksomheten først og fremst ved nedstengning av kontorene i perioder, og at det ikke var mulig å reise og følge opp landkontorer og lokale partners arbeid før ut på høsten, slik at all kommunikasjon før det var digital. Landkontoret i Malawi ble styrt fra Norge i første del av året, men en ny landdirektør for Malawi og Mosambik ble utstasjonert i Lilongwe i

september. Andre vesentlige risikofaktorer for gjennomføring var krig og konflikt, særlig i Etiopia.

Programvirksomheten

Programaktiviteten i 2021 ble videreført og i noen tilfeller trappet opp i prosjektlandene. COVID-19 pandemien preget Utviklingsfondets programaktivitet også i 2021, men mindre enn i 2020. Den førte til noen forsinkelser eller utsettelse, men mye av virksomheten ble tilpasset den nye situasjonen i løpet av 2021. Blant annet var aktiviteter som innebar at flere mennesker skulle samles, gjennomført med mindre grupper. Stenging av skoler og universiteter påvirket fortsatt et prosjekt for yrkesopplæring i Etiopia.

En stor del av organisasjonens arbeid i 2021 ble preget av oppstart av nye program. Utviklingsfondet fikk positivt svar på flere større søknader som ble levert i 2020. Disse ble ferdigforhandlet med donor i første halvår. Reiserestriksjonene som følge av pandemien i 2020 hadde begrenset planleggingen med våre lokale partnere, og det ble derfor jobbet ekstra grundig med forberedelser og oppstart av de nye programmene. Gjennom året fikk organisasjonen innvilget flere nye flerårige avtaler. Samlet sett sikret dette økte årlige programinntekter for Utviklingsfondet de neste 3-5 årene.

Sluttrapportering av en rekke større flerårige avtaler fra forrige periode var også en viktig del av arbeidet. Vi fikk innvilget en utvidet prosjektperiode for noen avtaler, noe som førte til at rapporteringen ble flyttet fra våren til høsten 2021.

Gjennomføringen av programmene gikk som planlagt i de fleste programland, særlig i Malawi, Mosambik, Nepal og Guatemala. De største risikofaktorene for implementering av program var i 2021 politisk uro og konflikt, svekket oppfølging på grunn av reiserestriksjon i forbindelse med pandemien, og lavere inndekning som følge av redusert implementering. Den viktigste utfordringen for gjennomføringen av programmene og resultatoppnåelsen for året, var krigen som startet i Tigray-regionen nord i Etiopia i 2020. I 2021 fortsatte den å spre seg sørover, og påvirket flere prosjektaktiviteter i Utviklingsfondets største landprogram. I november 2021 ble vår stedlige representant evakuert til Norge med sin familie, på linje med de fleste andre bistandsarbeidere og diplomater stasjonert i hovedstaden Addis Abeba. Allerede i januar kunne han reise tilbake. I sammenheng med konflikten utviklet Utviklingsfondet flere nødhjelpstiltak i samarbeid med Kirkens Nødhjelp for å distribuere såfrø til krigsrammede bønder og forhindre hungersnød. Både Etiopia og Somalia ble også rammet av tørke på andre og tredje året som forårsaket betydelige utfordringer med matproduksjonen og dyrehold. I Nepal påvirket et uventet regn etter innhøstningen i november betydelige avlingstap blant våre målgrupper.

Innsamling

Største risikofaktorer for innsamlingsarbeidet var også restriksjoner for innsamlingsaktiviteter og reisevirksomhet i forbindelse med pandemien og konflikten i Etiopia. Som følge av en ny nedstengning i Norge fram til september i 2021 måtte også innsamlingsarbeidet organiseres på annen måte enn vanlig. En større kampanje for å rekruttering av faste givere (Utviklingsinvestorer) fortsatte i sosiale medier, men gatevervingen måtte settes på pause i første kvartal og kom i gang igjen først etter

sommeren. Målet om 750 nye støttespillere for 2021 ble oppnådd, men inntjeningen forsinket. Samarbeidet med Kjeldsberg Kaffe fortsatte og resulterte i at kaffe fra Utviklingsfondets partnere i Guatemala ble kjøpt inn og var i Rema 1000 sine hyller også i 2021, med god synlighet for Utviklingsfondet. Dette økte også inntektene for bøndene fordi Kjeldsberg gjorde et påslag på prisen. Fem innsamlingsaksjoner per post (DM) i året fortsetter å gi økte inntekter, og med vedlegg på disse DM-aksjonene har inntektene økt ytterligere opp 9,5 % fra foregående år.

I 2021 rapporterte vi på de foregående tre år med informasjonsstøtte fra Norad for å engasjere nordmenn og ble tildelt nye infostøtte fra Norad for de neste fem årene. Vi fortsatte å bygge på det grunnlaget i nettstedet *dinklimaframtid.no* hvor man sammenligner klimaendringene i Norge og Malawi. Prosjektet ble startet for å nå ut med informasjon til tross for pandemien. I fjoråret innhentet vi innhold fra neste land som skal inkorporeres, Guatemala. Siden skal bygges ut med et nytt land for hvert år. Da pandemien forhindret oss fra å reise, knyttet vi kontakt med dyktige frilansfotografer og journalister lokalt i noen av programlandene våre. På tampen av året utviklet vi, i nært samarbeid med pr byrået Geelmuyden Kiese og som en del av infoprojektet, en politisk påvirkningskampanje som skal sikre at klimatilpasning og matsikkerhet får høy politisk prioritering av den nye regjeringen.

Annerledes-året 2021 uten reiser gav en mulighet til å gjennomføre nyttige interne prosjekter. To delstrategier (fundraising- og kommunikasjonsstrategi), nye nettsider og ny profil ble utarbeidet og tok mye kapasitet i året som gikk, hvorav sluttproduktet først så dagens lys i 2022. Utviklingsfondet jobbet også videre med andre organisasjoner for å bedre de politiske vilkårene for lotterilisensen vi har, uten store framskritt. Til tross for nok et annetledes år gav innsamlingsarbeidet et resultat på 8.7 millioner, 5% under budsjettert mål på 9.2 millioner.

Påvirkningsarbeid

I 2021 brukte Utviklingsfondet betydelige personalressurser til å delta på og påvirke tre større politiske prosesser – FNs matsystemtoppmøte i New York i september (heldigital), klimatoppmøte i Glasgow i november (fysisk), og den politiske diskusjonen i et valgår i Norge. Risikoen ved påvirkningsarbeid er alltid at man ikke har kontroll på den endelige effekten av prosessene man jobber opp mot, men bare på det man spiller inn skriftlig og muntlig gjennom møtevirksomhet, samarbeid og media. Matsystemtoppmøtet ga et godt løft og synlighet for organisasjonens prioriterte saker: økt støtte til småskala, bærekraftig og klimatilpasset matproduksjon, styrking av bønders rettigheter til såfrøssikkerhet og lokalt produsert skolemat. Under klimatoppmøtet ble klimatilpasning for de mest sårbare høyeste prioritet, men det ble ikke større enighet om de rike landenes ansvar for å finansiere tap og skade i utviklingslandene som følge av klimaendringene.

Utviklingsministeren fra den forrige regjeringen hadde løftet matsikkerhet som et prioritert tema. I oktober satte den nye norske regjeringen kampen for matsikkerhet og støtte til småskala bønder som en av de øverste prioritetene i norsk utviklingsarbeid, noe Utviklingsfondets hadde spilt inn både i valgkampen og regjeringsforhandlingene.

Bistandsorganisasjonene fikk i 2021 ikke videreført unntaket fra 2020 om egenandel for rammetilskudd fra Norad, til tross for utfordringer med å gjennomføre innsamlingsaktiviteter. Dermed måtte andelen på vanlig nivå sikres. I og med at forbruket av programmidler er grunnlaget for administrasjonstilskudd, ble driftsinntektene til organisasjonen betydelig redusert. Dette var særlig på grunn av vanskelighetene med å gjennomføre aktivitetene i Etiopia. På grunn av krigen ble mindre enn halvparten av samlede prosjektmidler forbrukt for landprogrammet.

Organisasjonens utvikling

Arbeidet i 2021 ble noe preget av at virksomheten periodevis måtte tilpasses nedstengning i Norge og programland, men ble dominert av omfattende sluttrapportering for perioden 2017-2020 og sikring og oppstart av implementeringen av en rekke flerårige nye avtaler og strategien for 2021-30. Fortsatt krevende arbeidsforhold for ansatte og organisasjonen som fulgte av pandemien og krigen i Etiopia, kombinert med høy arbeidsbelastning, skapte risiko for slitasje og svekkelse av arbeidsmiljøet. Dette gjorde at man framover vil legge mer vekt på å konsolidere virksomheten, framfor videre utvidelse, og på å jobbe mer for å styrke arbeidsmiljøet.

I 2020 vedtok årsmøtet at styret skulle utrede og legge fram forslag om evt. omdannelse av Utviklingsfondets organisasjonsform. Basert på styrets forslag vedtok årsmøtet i juni 2021 å omdanne organisasjonen til stiftelse. Dette var først og fremst for å styrke organisasjonens styresett, og redusere risikoen med en medlemsordning som i praksis ikke har fungert etter hensikten. Vedtaket ble fulgt opp gjennom høsten med godkjenning av vedtekter for stiftelsen, etablering av et styre, og søknad om godkjenning til Stiftelsestilsynet. Det viste seg utenfor vår kontroll, av flere grunner, å ferdigstille omdannelsen i 2021. Den vil derfor bli gjennomført i 2022. For at nedleggelsen skal være i tråd med vedtektene må andregangs og endelig vedtak om nedleggelse av organisasjonen gjøres på organisasjonens årsmøte i 2022.

Finansiell risiko

Utviklingsfondet anses ikke å ha finansiell markedsrisiko i og med at organisasjonen ikke har midler plassert i finansielle produkter eller instrumenter. Utviklingsfondets fordringer består av ubrukte midler i utland og står på lokale bankkonti i programlandene. Midlene verdsettes etter kurs mot lokal valuta per 31.12. Det anses som en middels risiko knyttet til ubrukte midler knyttet til beregning av verdien av disse, mulige hendelser i programland som gjør det vanskelig å få midlene tilbakebetalt og eventuelt mislighold av midler.

Utviklingsfondets likviditet er i stor grad knyttet til tilskuddsmidler fra donor, og likviditeten ansees for å være god. Det er utarbeidet en kontantstrømoppstilling som viser inn og utbetalinger i organisasjonen, samt endringer i fordringer og gjeld, med en likviditetsbeholdning ved utgangen av året på kr 56.631.230.

Utviklingsfondets styre og daglig leder er forsikret gjennom en styreansvarsforsikring i AIG.

Styremøter

Det ble avholdt 6 styremøter i 2021, pluss et todagers styreseminar, som ble gjennomført i oktober da det var lettelse i nedstengningen pga pandemien. Styret behandlet til sammen 62 saker.

Fortsatt drift

I årsregnskapet er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn, da det etter styrets oppfatning ikke er forhold som tilsier noe annet.

Arbeidsmiljø og ansatte

Ved utgangen av 2021 var det 17 ansatte ved hovedkontoret i Oslo, med til sammen 15,4 årsverk. Det var 16 ansatte ved kontoret i Etiopia, 10 ansatte ved kontoret i Malawi, 5 ansatte i Somalia og en fulltids konsulent i Nepal. I første halvdel av 2021 jobbet de fleste ansatte ved alle kontorer på hjemmekontor pga nedstengningen. I 2021 gjennomførte organisasjonen en medarbeiderundersøkelse som også inkluderte ansatte ved landkontorene, i tråd med ambisjonen om å gjøre dette hvert annet år. Den gav positive resultater, men på noen områder var det tegn på svekkelse av arbeidsmiljøet. Dette var primært relatert til svekkelse av det sosiale, kulturelle og tilhørighet som følge av mindre omgang, og intern læring. I tillegg ble høy arbeidsbelastning identifisert som en utfordring. Sykefraværet blant de ansatte i Oslo i 2021 var på 2,74%, sammenlignet med 3,32% i 2020. Dette er betydelig lavere enn det nasjonale gjennomsnittet for året. Det har ikke forekommet vesentlige skader, ulykker eller sykefravær som følge av arbeidsmiljøet i 2021.

Samfunnsansvar

Utviklingsfondet setter søkelys på å unngå forskjellsbehandling på bakgrunn av etnisitet og / eller kjønn, og har arbeidet mot diskriminering som en del av vårt personalarbeid. Ved årsskiftet 2021-2022 bestod staben i Oslo av 12 kvinner og 5 menn, hvor 2 ansatte hadde minoritetsbakgrunn. Ved landkontorene var det 17 kvinner og 15 menn. Ledergruppen bestod av 3 kvinner og 1 mann. Blant styrets medlemmer var det 3 kvinner og 4 menn.

Utviklingsfondet har utviklet egne etiske retningslinjer som også omfatter anti-korrupsjonsarbeid og retningslinjer for behandling av seksuell trakassering. For å holde disse i hevd holdes jevnlig opplæring for ansatte og partnere.

Miljørapportering

Som miljø- og utviklingsorganisasjon, støtter virksomheten til Utviklingsfondet vesentlige miljøtiltak i prosjektlandene, særlig innen bevaring av natur- og biologisk mangfold, reduserte klimautslipp og klimatilpasning i landbruket, samt påvirkning for bedre miljøpolitikk internasjonalt og i prosjektland. Organisasjonens aktivitet og kontordrift gjennomføres på en mest mulig miljøvennlig og ressursøkonomisk måte.

Utviklingsfondets virksomhet belaster ikke miljøet vesentlig utover nødvendig transport, men organisasjonen jobber likevel for å redusere unødvendig innkjøp og avfall, resirkulere mest mulig og spare energi. Den største miljøbelastningen er flyreiser i forbindelse med nødvendig oppfølging av prosjektvirksomheten fra hovedkontoret i Oslo

og landkontorene. Reisevirksomheten holdes på et lavest mulig nivå, og var nedadgående fra 2018 til 2019. Under pandemien i 2020 ble det etter 12. mars kun foretatt et par internasjonale reiser, noe som fortsatte i 2021. Den internasjonale reisevirksomheten ble først gjenopptatt sent på året, da i et begrenset omfang. Dette har gitt et historisk lavt klimaavtrykk fra organisasjonen, men var først og fremst et resultat av pandemien. Utviklingsfondet ferdigstilte i 2020 sin bærekraftstrategi om å minst halvere sine utslipp innen 2030 sammenlignet med 2019, og vil jobbe systematisk i årene som kommer for å bli en mer klimavennlig organisasjon.

Årsregnskap

Aktivitetsregnskapet er gjort opp med et negativt aktivitetsresultat på kr 142.852.

Sted og dato: Oslo, 21. juni 2022

Dag Hareide
Styreleder

Kjersti Aass
Nestleder

Stein Bie
Styremedlem

Lars Fredrik Stuve
Styremedlem

Evelyn G. Hoen
Styremedlem

Jacob Walla
Styremedlem

Elise Åsnes
Styremedlem

Jan Thomas Odegard
Daglig leder